

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII DLA KLASY VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Zgodny z programem nauczania „Geografia bez tajemnic”

Autor: Arkadiusz Głowacz

Małgorzata Fedoruk
Rok szkolny 2024/2025

Cele oceniania

1. Wychowawczy - Wspieranie uczniów poprzez diagnozowanie ich osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych zawartych w podstawie programowej i programie nauczania.
2. Diagnostyczny - Dostarczanie uczniom i rodzicom informacji o postępach w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
3. Dydaktyczny - Uzyskanie informacji zwrotnej dla nauczyciela w celu doskonalenia, jakości pracy edukacyjnej.

Zasady oceniania

- 1) Zasady PZO są zgodne z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania.
- 2) Ocenianie ma być systematyczne, sprawiedliwe i jawne.
- 3) Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest uzyskanie rocznej oceny, co najmniej dopuszczającej.
- 4) Obowiązuje sześciostopniowa skala ocen, przy ocenach częściowych dopuszczalne jest stosowanie plusów („+”) i minusów („-”).

Formy pomiaru dydaktycznego

Narzędzia i środki stosowane przy ocenianiu uczniów to:

Sprawdzian wiadomości

- Obejmuje zakres materiału od 5 do 15 jednostek lekcyjnych.
- Ma formę testu pisemnego złożonego z różnego rodzaju zadań.
- Termin ustalony, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, czas trwania może być krótszy niż jedna godzina lekcyjna.
- Sprawdziany pisemne są obowiązkowe.
- Uczeń, który nie zgłosił się na sprawdzian z przyczyn usprawiedliwionych, musi przystąpić do niego w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły.
- Jeżeli nieobecność na sprawdzianie jest nieusprawiedliwiona, uczeń przystępuje do niego na pierwszej lekcji, na którą przyszedł.)
- Każdy uczeń na własną prośbę ma prawo pisać sprawdzian poprawkowy (formę oraz termin ustala z nauczycielem). w terminie do 2 tygodni. Obie oceny są wpisywane do dziennika.

Kartkówka ze znajomości mapy:

- Polega na wykonaniu szeregu zadań praktycznych przy wykorzystaniu mapy turystycznej/fizycznej, zaznaczeniu szukanych jednostek geograficznych.
- Jest to forma zapowiedziana z wyprzedzeniem np. na poprzedzającej lekcji; dotyczy materiału bieżącego lub wybranych zagadnień z mapy politycznej i fizycznej świata.

Kartkówka z bieżącego materiału

- Pisemna praca, sprawdza wiedzę z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych, nie musi być wcześniej zapowiedziana.
- Nieobecność ucznia na kartkówce nie zwalnia go do zaliczania danej partii materiału.

Odpowiedź ustna – sprawdza wiedzę z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych, nie musi być wcześniej zapowiedziana,

Odpowiedź ustna ze znajomości mapy:

- Obejmuje znajomość mapy jednego kontynentu lub zagadnienia np. morza świata.
- Przy wystawieniu oceny za odpowiedź ustną nauczyciel powinien przekazać uczniowi informację zwrotną.

- Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia jeden raz w półroczu.
- W przypadkach losowych, na prośbę rodzica, może być nieprzygotowany po raz drugi. O powyższym fakcie uczeń jest zobowiązany poinformować nauczyciela na początku lekcji.

Kryteria oceniania odpowiedzi ustnych:

- Pełna odpowiedź na jedno pytanie – dopuszczający,
- Pełna odpowiedź na jedno pytanie i częściowa na drugie – dostateczny,
- Pełna odpowiedź na dwa pytania i częściowa na trzecie – dobry
- Pełna odpowiedź na trzy pytania – bardzo dobry

Ponadto ocenianiu podlegają:

Zadania domowe - najczęściej ćwiczenia, które mają zostać wykonane do czasu następnej lekcji.

Prace dodatkowe – (referaty, modele, prace samodzielne wymagające korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej),

Udział w konkursach geograficznych, olimpiadach, reprezentowanie szkoły w różnego rodzaju przedsięwzięciach,

Aktywności na lekcji – Uczeń, który wykazuje się aktywnością na lekcjach geografii jak również poza zajęciami otrzymuje znak (+) bądź ocenę w zależności od zaangażowania oraz ilości pracy, jaką wykonał. Za zebranie pięciu (+) uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.

- prezentacje dłuższych wypowiedzi,

- udział w dyskusjach,

- prezentowanie pracy grupy,

- krótkie odpowiedzi w toku lekcji,

- pisemne zadania domowe,

- sporządzanie map myślowych, posterów, portfolio,

- stosowanie zintegrowanej wiedzy do rozwiązywania problemów (według wymagań i standardów),

- wykonanie prac dodatkowych związanych tematycznie z przedmiotem (zaproponowanych przez ucznia lub wskazanych przez nauczyciela),

- inne działania wynikające z zainteresowań ucznia, wiążące się z programem nauczania geografii jak i wykraczające poza program, np.: własne działania na rzecz środowiska potwierdzone przez nauczycieli lub dyrektora szkoły, przygotowanie materiału do nowej lekcji, zorganizowanie wystawy, konkursu itp.

Nieprzygotowanie do lekcji

Dopuszcza się zgłoszenie przez ucznia nieprzygotowania do lekcji (brak zadania, nieprzygotowanie z trzech ostatnich tematów, brak podręcznika), co nie skutkuje oceną niedostateczną, lecz jedynie wpisem w dzienniku o treści: „np”.

Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie 1 raz w semestrze - przy realizacji 1 tygodniowo lub 2 razy w semestrze przy realizacji 2 zajęć tygodniowo.

Uczeń powinien zgłosić brak przygotowania tuż po sprawdzaniu obecności, inaczej jego zgłoszenie nie zostanie przyjęte. Zgłaszanie nieprzygotowania nie dotyczy zapowiedzianych prac klasowych, sprawdzianów, kartkówek. Brak przygotowania w innej sytuacji skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Przy ocenach cząstkowych dopuszcza się stosowanie znaków (+) i (-). Znak (+) powoduje podwyższenie oceny o 0,25 stopnia, np. 3+ to 3,25. Znak (-) powoduje obniżenie stopnia o 0,25 np. 3- to 2,75. W klasyfikacji semestralnej i końcowo rocznej obowiązuje ta sama skala nie stosuje się jednak znaków (+) i (-)

Skala ocen

1. Stopień celujący – 6
2. Stopień bardzo dobry – 5
3. Stopień dobry – 4
4. Stopień dostateczny – 3
5. Stopień dopuszczający – 2
6. Stopień niedostateczny – 1

Wymagania oraz kryteria oceniania

Wymagania

Program nauczania ściśle określa wymagania na poszczególne oceny. Stopień opanowania poszczególnych treści ocenia nauczyciel, stosując wymienione wyżej formy pomiaru dydaktycznego.

Wszystkie prace pisemne i ustne są tak skonstruowane, aby sprawdzać stopień opanowania treści nauczania na różnych poziomach.

Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów oraz ich rodziców o:

- 1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- 2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;
- 3) warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych.

Ponadto na bieżąco – podczas zajęć lekcyjnych oraz bezpośrednio przed pracami kontrolnymi uczniowie zapoznawani są ze stosowanymi wobec nich wymaganiami programowymi (z danego zakresu materiału) oraz kryteriami oceniania.

Ogólne kryteria oceniania na poszczególne stopnie:

Celujący (6)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę wynikającą z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń,
- potrafi korzystać ze wszystkich dostępnych źródeł informacji,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadzie geograficznej,
- dostrzega i rozwiązuje problemy istniejące w środowisku geograficznym w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
- swobodnie posługuje się mapami różnej treści, analizuje i wnioskuje na podstawie danych materiałów źródłowych.

Bardzo dobry (5)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej wykorzystanie w nowych sytuacjach,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania, posługując się nabytymi umiejętnościami,
- potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo-skutkowych,
- potrafi powiązać wiedzę z kilku przedmiotów przy rozwiązywaniu zadań,
- wypowiedzi ucznia są samodzielne, wyczerpujące pod względem merytorycznym, poprawne rzeczowo i językowo,
- wyjaśnia i ocenia przebieg i konsekwencje zjawisk i procesów przyrodniczych, ekonomicznych, politycznych i kulturowych.

Dobry (4)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- zna definicje, fakty, pojęcia,

Na ocenę śródroczną i roczną uczeń pracuje systematycznie; nie ma możliwości zmiany oceny w wyniku jednorazowego przygotowania się z określonej części materiału.

- operuje poprawnie słownictwem geograficznym,
- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne, a trudniejsze wykonuje pod kierunkiem nauczyciela, z pewną dozą samodzielności i inwencji,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji w celu odczytywania, interpretowania i przetwarzania informacji zapisanych w postaci mapy, tekstu, tabel, wykresów, fotografii, modeli, schematów.

Dostateczny (3)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej,

- zna fakty, definicje i pojęcia pozwalające na rozumienie najważniejszych zagadnień,
- wykonuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim poziomie trudności,
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji,
- stosuje wiedzę w typowych sytuacjach.

Dopuszczający (2)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- posiada poważne braki w wiedzy, nie wykluczają one jednak możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności, przy wyraźnej pomocy nauczyciela.
- odpowiedzi ucznia są fragmentaryczne, popełnia błędy rzeczowe,
- mierna znajomość mapy, nie potrafi ująć zagadnienia całościowo,
- posiadane umiejętności przy zaangażowaniu ucznia umożliwiają jego edukację na następnym poziomie nauczania.

Niedostateczny (1)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- nie posiada wiedzy podstawowej,
- popełnia błędy rzeczowe,
- nie potrafi zastosować wiedzy w sytuacji typowej, nieskomplikowanej nawet z pomocą nauczyciela,
- pomimo działań wspomagających i zapobiegawczych ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Otrzymanie danej oceny oznacza jednocześnie opanowanie wiedzy i umiejętności z poziomu niższego

Kryteria oceniania poszczególnych form kontroli:

Procentowy udział poprawnych odpowiedzi	Ocena
Pow.100%(za wykonanie dodatkowego zadania)	Celujący
90% - 100%	Bardzo dobry
75% - 89%	Dobry
50% - 74%	Dostateczny
30% - 49%	Dopuszczający
0% - 29%	Niedostateczny

UWAGA: Uczeń, który podczas pracy pisemnej nie wykonywał pracy samodzielnie (posiadał niedozwolone źródła) lub odpisywał zadania od kolegi otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.

Warunki klasyfikacji semestralnej i promocji do klasy programowo wyższej

Warunkiem promocji do klasy programowo wyższej jest otrzymanie rocznej oceny klasyfikacyjnej wyższej od stopnia niedostatecznego. Śródroczna (semestralna) i roczna ocena klasyfikacyjna musi wynikać, z co najmniej trzech ocen cząstkowych przy wymiarze godzin nieprzekraczającym 1 godz. tygodniowo i z co najmniej czterech ocen przy wymiarze przekraczającym 1 godz. tygodniowo.

Ocena śródroczna (semestralna) jest średnią ocen cząstkowych.

Stopień celujący na koniec semestru i roku szkolnego może otrzymać uczeń, który był uczestnikiem olimpiady przedmiotowej na poziomie, co najmniej okręgowym lub odniósł sukces w innym przedsięwzięciu, które wiązało się z wykazaniem dużej wiedzy ponadprogramowej, jak również uczeń, który w ciągu roku angażował się w działalność proekologiczną i turystyczną poprzez uczestnictwo w wycieczkach szkolnych, warsztatach i innych imprezach o charakterze ekologicznym i turystycznym.

Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej, stwierdzono, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła umożliwia uczniowi uzupełnienie braków, poprzez uczestnictwo w zajęciach wyrównawczych. Zajęcia takie są prowadzone przez nauczyciela geografii wg potrzeb uczniów, co najmniej raz w tygodniu.

Roczną ocenę klasyfikacyjną ustala nauczyciel w oparciu o oceny końcowe z I i II semestru. Ocena roczna jest średnią arytmetyczną ocen za I i II semestr. Uczeń uzyskuje ocenę pozytywną na koniec roku, jeżeli obie oceny śródroczne są pozytywne.

W przypadku otrzymania stopnia niedostatecznego w wyniku klasyfikacji śródrocznej uczeń ma prawo do jego poprawienia, co wiąże się z uzupełnieniem zaległości programowych. Forma i termin poprawy muszą zostać wcześniej uzgodnione z nauczycielem przedmiotu. Ustalona przez nauczyciela roczna ocena klasyfikacyjna może być zmieniona w wyniku egzaminu poprawkowego (w przypadku oceny niedostatecznej) lub sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia (w przypadku wszystkich ocen, po wystąpieniu określonych przepisami warunków).

Istotnym warunkiem otrzymania pozytywnej śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej jest również obecność na zajęciach. Uczeń, który opuścił ponad połowę zajęć, a jego nieobecności są nieusprawiedliwione, nie podlega klasyfikacji i aby otrzymać promocję musi zdać egzamin klasyfikacyjny. Zasady przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego określają stosowne akty prawne.

Dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb ucznia

Nauczyciel geografii dostosowuje wymagania edukacyjne, o których mowa w art.44b ust. 8 pkt. 1 ustawy o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1457, 1560, 1669 i 2245) do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- 1) posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy o systemie oświaty;
- 2) posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – na podstawie tego orzeczenia;
- 3) posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania – na podstawie tej opinii;
- 4) nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt 1–3, który jest objęty pomocą psychologiczno- pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty.

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

Za przewidywaną roczną ocenę klasyfikacyjną przyjmuje się ocenę zaproponowaną przez nauczyciela zgodnie z terminem ustalonym w Statucie Szkoły. Uczeń i jego rodzice (opiekunowie prawni) mogą ubiegać się o podwyższenie przewidywanej oceny tylko o jeden stopień. Warunki ubiegania się o ocenę wyższą niż przewidywana

- 1) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie niższa niż 80% (z wyjątkiem długotrwałej choroby);
- 2) usprawiedliwienie wszystkich nieobecności na zajęciach;
- 3) przystąpienie do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych;
- 4) uzyskanie z wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych ocen pozytywnych (wyższych niż ocena niedostateczna), również w trybie poprawy ocen niedostatecznych;
- 5) skorzystanie z wszystkich oferowanych przez nauczyciela form poprawy, w tym – konsultacji indywidualnych.

Uczeń (jego rodzice) ubiegający się o podwyższenie oceny, zwraca się z pisemną prośbą w formie podania, które składane jest w sekretariacie szkoły, w ciągu 3 dni od przekazania informacji o przewidywanej ocenie rocznej

W przypadku spełnienia przez ucznia wszystkich ww. warunków, nauczyciel przedmiotu wyraża zgodę na przystąpienie do poprawy oceny. W przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków prośba ucznia zostaje odrzucona, a nauczyciel odnotowuje na podaniu przyczynę jej odrzucenia.

Uczeń spełniający wszystkie warunki, najpóźniej na 3 dni przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej, przystępuje do przygotowanego przez nauczyciela geografii dodatkowego sprawdzianu pisemnego, obejmującego tylko zagadnienia, które uczeń uznał za ocenione poniżej jego możliwości.

Sprawdzian oceniony zgodnie z Przedmiotowymi Zasadami Oceniania zostaje dołączony do dokumentacji wychowawcy klasy. Poprawa oceny rocznej może nastąpić jedynie w przypadku, gdy sprawdzian został zaliczony na ocenę, o którą ubiega się uczeń lub ocenę wyższą. Ostateczna ocena roczna nie może być niższa od oceny proponowanej, niezależnie od wyników sprawdzianu, do którego przystąpił uczeń w ramach poprawy.

Wymagania edukacyjne. Klasa 8

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
I. 1.	Azja – kontynent geograficznych kontrastów	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Azji ▶ odczytuje z mapy informacje dotyczące wysokości bezwzględnych, temperatur i opadów w Azji ▶ odczytuje z mapy informacje dotyczące gęstości zaludnienia w różnych częściach Azji 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie położenie wybranych obiektów geograficznych Azji ▶ wskazuje na mapie kilka wybranych krain geograficznych Azji ▶ podaje liczbę ludności Azji 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map i innych źródeł informacji porównuje cechy obiektów i regionów położonych w Azji ▶ podaje przykłady kontrastów społeczno-gospodarczych spotykanych w Azji 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów ▶ określa zależności występujące pomiędzy szerokością geograficzną a różnicowaniem klimatycznym Azji ▶ określa zależności występujące pomiędzy wysokością nad poziomem morza a warunkami przyrodniczymi panującymi w różnych częściach Azji 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy charakteryzuje (skrajne) warunki przyrodnicze panujące w różnych częściach Azji ▶ podaje przyczyny występowania niektórych kontrastów geograficznych w Azji (np. klimatycznych, gęstości zaludnienia)
I. 2.	Pacyficzny pierścień ognia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady zjawisk zachodzących w strefie subdukcji ▶ odczytuje z mapy nazwy płyt litosfery w regionie Pacyfiku ▶ określa przyczyny występowania trzęsień ziemi na granicach płyt litosfery 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map opisuje przebieg granic płyt litosfery na granicy Azji i Pacyfiku ▶ podaje kilka przykładów działań mających na celu ograniczenie negatywnych skutków trzęsień ziemi i erupcji wulkanów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje przebieg procesów geologicznych zachodzących w strefie subdukcji ▶ wyjaśnia mechanizm powstawania tsunami 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ porównuje ze sobą skutki trzęsień ziemi, erupcji wulkanów i tsunami ▶ identyfikuje związki między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w regionie Pacyfiku 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia skuteczność różnych sposobów zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi, erupcji wulkanów i tsunami

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
I. 3.	Kultura ryżu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady wykorzystania ryżu i produktów pozyskiwanych przy jego uprawie ▶ na podstawie map i klimatogramów opisuje cechy klimatu monsunowego Azji Południowo-Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje prace wykonywane przy uprawie ryżu ▶ wyjaśnia znaczenie pojęcia „kultura ryżu” 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy przynajmniej pięciu krajów, w których wykształciła się „kultura ryżu” ▶ opisuje sposoby, w jaki ludzie przekształcają środowisko przyrodnicze w celu prowadzenia upraw ryżu 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy wymienia cechy klimatu monsunowego ▶ wyjaśnia działanie cyrkulacji monsunowej ▶ wymienia wpływ monsunu letniego i zimowego na pogodę w Azji Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i rozwojem „kultury ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej
Podsumowanie działu I						
II. 1.	Japonia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map opisuje położenie geograficzne Japonii ▶ podaje przykłady warunków przyrodniczych utrudniających rozwój gospodarczy Japonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia wybrane cechy gospodarki Japonii (np. wysoki udział przemysłu hi-tech, intensywne rolnictwo) ▶ na podstawie danych charakteryzuje strukturę eksportu i importu Japonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje przykłady skutecznego przeciwdziałania niekorzystnych warunków przyrodniczych przez mieszkańców Japonii ▶ dyskutuje na temat wpływu warunków przyrodniczych na rozwój gospodarczy Japonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ konfucjanizmu i sintoizmu na relacje społeczne i funkcjonowanie przedsiębiorstw w Japonii ▶ ocenia możliwe sposoby radzenia sobie ze skutkami kryzysu demograficznego w Japonii (np. imigracja, automatyzacja różnych sfer życia) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
II. 2.	Chiny	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Chin ▶ na podstawie mapy określa gęstość zaludnienia w różnych częściach Chin ▶ podaje przykłady wpływu chińskiej gospodarki na kraje europejskie i ich mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy porównuje gęstości zaludnienia w różnych częściach Chin i określa prawidłowości w rozmieszczeniu ludności ▶ wykorzystując dane statystyczne określa znaczenie Chin w światowej gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje zmiany demograficzne, które zaszły w Chinach w ostatnich kilkunastu latach ▶ podaje przykłady działań mających na celu zwiększenie wpływu Chin w innych częściach świata 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ korzystając z map tematycznych, wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Chinach ▶ ocenia metody stosowane w ramach polityki demograficznej Chin dawniej oraz obecnie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy przedstawia kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz ocenia ich znaczenie w gospodarce światowej

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
II. 3.	Indie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa położenie geograficzne Indii ▶ podaje przykłady sukcesów gospodarczych Indii ▶ podaje przykłady cechy kulturowych Indii odróżniające ten kraj od Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje zmiany liczby ludności Indii ▶ na podstawie danych określa kierunki zmian demograficznych zachodzących w Indiach 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa główny nurt religii wyznawanych w Indiach (hinduizm) i wymienia jego podstawowe założenia ▶ określa silne strony Indii w odniesieniu do możliwości ich rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ przedstawia tradycyjne podziały społeczne panujące w Indiach ▶ wyjaśnia, w jaki sposób nierówności społeczne wpływają na ograniczenie możliwości rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Indii ▶ dyskutuje na temat roli Indii w regionie Azji Południowej i ich rosnącego znaczenia na świecie
II. 4.	Kraje Bliskiego Wschodu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa położenie Bliskiego Wschodu i wskazuje ten region na mapie świata ▶ podaje nazwy kilku krajów leżących na Bliskim Wschodzie ▶ wymienia cechy Bliskiego Wschodu, które wyróżniają ten region (np. zasoby węgłowodórów, religia, klimat) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie danych charakteryzuje rozmieszczenie zasobów ropy naftowej na Bliskim Wschodzie ▶ nazywa religię dominującą na Bliskim Wschodzie ▶ podaje przykład konfliktu toczącego się na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia znaczenie wydobycia i eksportu ropy naftowej i gazu ziemnego dla krajów bliskowschodnich ▶ opisuje zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego krajów bliskowschodnich toczących się na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na mapie wskazuje obszary konfliktów toczących się na Bliskim Wschodzie ▶ wyjaśnia przyczyny kilku konfliktów toczących się na Bliskim Wschodzie ▶ ocenia skutki konfliktów toczących się na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje kulturę Bliskiego Wschodu uwzględniając zróżnicowanie religijne w regionie ▶ dyskutuje na temat wyzwań stojących przed krajami bliskowschodnimi w kontekście toczących się konfliktów oraz uzależnienia gospodarek od sprężyny surowców energetycznych
Podsumowanie działu II						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
III. 1.	Położenie Afryki i strefy klimatyczno-roślinno-glebowe	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Afryki ▶ podaje nazwy mórz i oceanów oblewających Afrykę oraz wskazuje je na mapie ▶ podaje nazwy głównych stref klimatyczno-roślinnych występujących w Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie wybrane obiekty geograficzne położone w Afryce (np. wybrane rzeki, łańcuchy górskie, jeziora) ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie opadów w Afryce w różnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia funkcjonowanie cyrkulacji atmosferycznej w strefie międzyzwrotnikowej w Afryce ▶ wyjaśnia związek pomiędzy funkcjonowaniem cyrkulacji w strefie międzyzwrotnikowej a rozmieszczeniem opadów w Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia związek pomiędzy cechami klimatu a rodzajem roślinności występującej w poszczególnych strefach klimatyczno-roślinnych w Afryce ▶ wymienia cechy gleb wykształconych w poszczególnych strefach klimatyczno-roślinnych w Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy przedstawia ogólną charakterystykę stref klimatyczno-roślinno-glebowych występujących w Afryce
III. 2.	Gospodarowanie w strefie Sahelu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest strefa Sahelu ▶ wskazuje na mapie położenie strefy Sahelu ▶ na podstawie mapy podaje nazwy krajów Sahelu ▶ nazywa strefy klimatyczno-roślinne, w których położony jest Sahel 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje warunki przyrodnicze panujące w strefie Sahelu ▶ na podstawie danych udowadnia wpływ wzrostu liczby ludności na problemy społeczno-gospodarcze w wybranych krajach Sahelu 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny i przebieg procesu pustoszczenia ▶ podaje przykłady konfliktów toczących się w strefie Sahelu, których przyczyną jest rywalizacja o ograniczone zasoby przyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia korzyści płynące z wprowadzenia nowych technik rolniczych, np. agroleśnictwa, w strefie Sahelu ▶ opisuje i ocenia skutki pustoszczenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia znaczenie różnych czynników skutkujących występowaniem problemów społeczno-gospodarczych w strefie Sahelu ▶ proponuje rozwiązania mogące załagodzić niektóre problemy społeczno-gospodarcze występujące w strefie Sahelu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
III. 3.	Problemy żywienia w Afryce	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest niedożywienie ▶ wymienia niektóre przyczyny niedożywienia w krajach afrykańskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie Etiopię ▶ identyfikuje cechy środowiska przyrodniczego, które utrudniają gospodarowanie w Etiopii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie tekstów źródłowych podaje przykłady przyrodniczych i społecznych przyczyn niedoborów żywności w krajach afrykańskich ▶ wyjaśnia wpływ zmian klimatycznych na problem niedoborów żywności w krajach afrykańskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje wzajemny związek pomiędzy występowaniem konfliktów a niedożywieniem w krajach afrykańskich ▶ rozróżnia pojęcia głodu jawnego i utajonego ▶ omawia konsekwencje niedożywienia 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dyskutuje na temat znaczenia poszczególnych czynników w występowaniu niedożywienia w Etiopii i innych krajach afrykańskich
Podsumowanie działu III						
IV. 2.	Turystyka w Kenii	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje położenie Kenii na mapie ▶ na podstawie materiałów, takich jak ilustracje czy filmy, opisuje walory turystyczne Kenii, np. krajobrazy, faunę, florę 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie danych opisuje rozwój turystyki w Kenii ▶ opisuje wygląd, stroje czy tradycje plemion zamieszkujących Kenię, np. Masajów ▶ podaje przykłady aktywnej turystyki, którą można uprawiać w Kenii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym są przyrodnicze i kulturowe walory turystyczne ▶ podaje przykłady turystycznych walorów przyrodniczych Kenii ▶ podaje przykłady turystycznych walorów kulturowych Kenii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu turystyki na środowisko przyrodnicze, ludzi i gospodarkę w Kenii ▶ szczegółowo opisuje wybrane walory przyrodnicze Kenii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa zasady, które muszą być spełnione, aby turystyka przyjazdowa do Kenii miała charakter zrównoważony ▶ wymienia nazwy kilku parków narodowych Kenii

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
IV. 3.	Elementy nowoczesnej gospodarki w Maroku i Rwandzie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady postępu społeczno-gospodarczego obserwowanego w wybranych krajach Afryki ▶ na podstawie danych opisuje i porównuje struktury zatrudnienia w Maroku, Rwandzie i Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady tradycyjnych działalności gospodarczych dominujących w wielu krajach afrykańskich, np. wydobycie surowców w Maroku 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady nowoczesnych działalności gospodarczych rozwijanych w Maroku i Rwandzie (usługi, przemysł zaawansowanych technologii) ▶ wykazuje się świadomością istnienia fałszywych stereotypów dotyczących rozwoju krajów afrykańskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na wybranych przykładach szczegółowo opisuje rozwój nowoczesnych gałęzi gospodarki w Maroku i Rwandzie ▶ omawia przykłady poprawy jakości życia mieszkańców Rwandy dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, np. wykorzystaniu sztucznej inteligencji w dystrybucji leków 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ krytycznie ocenia możliwości rozwoju nowoczesnej gospodarki w wybranych krajach Afryki ▶ dyskutuje na temat barier ograniczających rozwój społeczno-gospodarczy krajów afrykańskich
Podsumowanie działu IV						
V. 1.	Tornada i cyklony tropikalne w Stanach Zjednoczonych	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Ameryki Północnej ▶ podaje przykłady zagrożeń przyrodniczych występujących w Ameryce Północnej (np. tornada, cyklony tropikalne, powódzie) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie położenie wybranych obiektów geograficznych Ameryki Północnej ▶ na podstawie map charakteryzuje zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Ameryki północnej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ ukształtowania powierzchni i cyrkulacji powietrza na powstawanie tornad w Ameryce Północnej ▶ porównuje możliwości prognozowania tornad i cyklonów tropikalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych ▶ wyjaśnia pojęcie superkomórki ▶ opisuje i porównuje skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy stanów, w których najczęściej występują tornada i cyklony tropikalne w Stanach Zjednoczonych ▶ ocenia możliwości zapobiegania skutkom tornad i cyklonów tropikalnych

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
V. 3.	Rola Stanów Zjednoczonych w światowej gospodarce	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady produktów, z których są znane Stany Zjednoczone ▶ na podstawie danych określa pozycję Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na przykładzie Doliny Krzemowej wyjaśnia, czym jest technopolia ▶ omawia cechy charakterystyczne miast amerykańskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady firm, których działalność jest związana z rozwojem Doliny Krzemowej ▶ nazywa i wskazuje na mapie przykłady megalopolis w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dyskutuje na temat poziomu innowacyjności gospodarki Stanów Zjednoczonych na tle innych krajów ▶ określa czynniki, które przyczyniły się do rozwoju technopolii w Dolinie Krzemowej ▶ wyjaśnia proces powstawania megalopolis 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje korzyści płynące z wykorzystania wiedzy w poszczególnych sektorach gospodarki Stanów Zjednoczonych ▶ omawia ograniczenia dalszego rozwoju Doliny Krzemowej
Podsumowanie działu V						
VI. 1.	Środowisko przyrodnicze Ameryki Południowej i problemy zagospodarowania Amazonii	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Ameryki Południowej ▶ podaje kilka charakterystycznych cech amazońskich lasów deszczowych ▶ wymienia skutki wycinania amazońskich lasów deszczowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map porównuje rozmieszczenie wielkich form rzeźby terenu w Ameryce Południowej i Północnej ▶ wskazuje położenie wybranych obiektów geograficznych Ameryki Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje cechy wyróżniające Amazonkę spośród innych rzek ▶ określa znaczenie amazońskich lasów deszczowych dla zachowania bioróżnorodności planety 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ oblicza rozciągłość południkową Ameryk ▶ wykazuje się świadomością współodpowiedzialności krajów europejskich za postępujące wylesianie Amazonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dyskutuje na temat przyczyn wylesiania Amazonii ▶ wyjaśnia, na czym polega konflikt interesów dotyczący sposobów zagospodarowania Amazonii

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
VI. 2.	Sytuacja rdzennej ludności w Ameryce Południowej	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, kogo nazywamy rdzennymi mieszkańcami Ameryki Południowej i Północnej ▶ opisuje wioski, domy i warunki życia rdzennych mieszkańców Amazonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje zmiany kulturowe, którym ulegają rdzenni mieszkańcy Ameryki Południowej ▶ ocenia wpływ działalności górniczej i eksploatacji drewna na życie rdzennych mieszkańców Amazonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia zagrożenia, na które są narażeni rdzenni mieszkańcy Amazonii ▶ wyjaśnia przyczyny zanikania kultur w Ameryce Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje skutki kolonizacji Ameryki Południowej dla jej rdzennych mieszkańców ▶ dyskutuje na temat możliwości pogodzenia interesów rdzennych mieszkańców i grup lobbujących za gospodarczym wykorzystaniem Amazonii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady działań podejmowanych przez rdzennych mieszkańców Ameryki Południowej, które mają na celu ochronę ich praw ▶ ocenia aktualną sytuację rdzennej ludności zamieszkującej Brazylię
VI. 3.	Dzielnice biedy w miastach Ameryki Południowej	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje warunki życia w dzielnicach biedy ▶ na podstawie fotografii opisuje wygląd dzielnic biedy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym są czynniki wypychające ludność ze wsi do miast ▶ wskazuje nierówności społeczne jako główną przyczynę powstawania dzielnic biedy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje różne przyczyny powstawania dzielnic biedy w miastach Ameryki Południowej ▶ wyjaśnia, czym jest szara strefa 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady pozytywnego wpływu działalności prowadzonej przez mieszkańców dzielnic biedy na funkcjonowanie miast ▶ opisuje i ocenia lokalizację dzielnic biedy w miastach Ameryki Południowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odróżnia dzielnice biedy znajdujące się na różnych stopniach rozwoju ▶ dyskutuje na temat możliwych sposobów rozwiązywania problemów dzielnic biedy
Podsumowanie działu VI						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
VII. 1.	Środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Australii ▶ na podstawie klimatogramów opisuje warunki klimatyczne wybranych miejsc w Australii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia przykłady zwierząt i roślin żyjących w Australii ▶ na podstawie map opisuje zróżnicowanie ukształtowania powierzchni Australii ▶ wskazuje położenie wybranych obiektów geograficznych Australii i Oceanii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek pomiędzy położeniem geograficznym i warunkami klimatycznymi Australii ▶ opisuje położenie Wielkiej Rify Koralowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje zróżnicowanie warunków klimatycznych w Australii ▶ opisuje warunki niezbędne do powstania rafy koralowej ▶ wyjaśnia powstawanie atoli 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek pomiędzy wyjątkowością fauny i flory Australii a przeszłością geologiczną kontynentu (pozostawieniem w izolacji od pozostałych kontynentów) ▶ charakteryzuje środowisko przyrodnicze Oceanii
VII. 2.	Ludność i gospodarka Australii	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Australii ▶ na podstawie danych charakteryzuje zmiany liczby ludności w Australii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie danych opisuje strukturę PKB gospodarki Australii ▶ wymienia przykładowe gałęzie gospodarki ważne dla Australii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa przyczyny i skutki problemów z zaopatrzeniem w wodę w suchych i półsuchych regionach Australii ▶ wyjaśnia działanie niecki artezyjskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dyskutuje na temat australijskiej polityki migracyjnej ▶ ocenia wpływ osadników europejskich na rdzennych mieszkańców Australii ▶ wymienia cechy rolnictwa, przemysłu i usług w Australii 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia zasadność wykorzystywania przez Australię zasobów naturalnych (wody, węgla) do stymulowania swojego rozwoju gospodarczego ▶ opisuje wpływ turystyki na przyrodę Australii i Oceanii
VII. 3.	Antarktyda	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje położenie geograficzne Antarktydy ▶ na podstawie klimatogramów opisuje warunki klimatyczne panujące na Antarktydzie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest lądolód ▶ podaje przykłady zwierząt zamieszkujących Antarktydę 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wzajemne zależności pomiędzy zmianami klimatu a topnieniem lądolodu na Antarktydzie ▶ wyjaśnia, dlaczego klimat na Antarktydzie jest zimny i suchy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ uzasadnia konieczność zachowania statusu Antarktydy określonego Traktatem Antarktycznym ▶ wyjaśnia mechanizm ruchu lądolodu oraz zjawisko cielenia się lodowców 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ przedstawia cele badań naukowych prowadzonych w Arktyce i Antarktyce
Podsumowanie działu VII						